

İsim (Ad): Varlıklar ve kavramları karşılayan sözcüklere isim denir. İsimleri çevremizdeki her şeyin adı olarak niteleyebiliriz.

→ İsimler konusunu kavrayabilmek için isim ile fiilin farkını bilmeliyiz. Fiil (eylem) çevremizdeki canlı, cansız varlıkların, nesnelerin yaptıkları iş, hareket ve durumlara denir. Yapmış olduğumuz tüm hareketler birer eylem yani fiildir. **Örnek:** Konuşmak, yazmak, yürümek, çalışmak vb.

Not: Fiiller tek başına ifade edilirken -mek/-mak ekiyle söylenir. Bu eke mastar eki denir. İsimler mastar eki alamaz. Bir sözcüğün isim mi fiil mi olduğunu anlamanın yollarından biri de sözcüğün köküne mastar eki getirilerek okumaktır. Anlamı duyorsa fiil, anlamı duymazsa isimdir.

Örnek: "Eve geldim." cümlesinde "evmek" şeklinde ev sözcüğünü söyleyemeyiz ama gel sözcüğünü "gelmek" şeklinde söyleyebiliriz. Bu sebeple ev isim, gel ise fiil türünde bir sözcüktür.

A-Varlıklara Verilişlerine Göre İsimler

1. Özel İsim: Bir tür içinde yer alan herhangi bir varlığı diğer varlıklardan ayırt etmek için kullanılan isme özel isim denir. Özel isimler başlıca şu şekilde toplanmıştır:

1. Kişilerin isimleri ve soy isimleri: Turgut Uyar, Orhan Veli Kanık vb.
2. Hayvanlara verilen özel isimler: Kocabaş, Tekir, Pamuk, Maviş vb.
3. Millet, devlet, topluluk, boy ve aşiret isimleri: Türkler, Türkiye Cumhuriyeti vb.
4. Kıta, ülke, şehir, cadde, dağ, ırmak vb. isimleri: Avrupa, Van Gölü, Ağrı, Azerbaycan
5. Kurum, kuruluş, dernek, okul vb. isimleri: Türk Dil Kurumu, İşleri Bakanlığı vb.
6. Dil, din, mezhep vb. isimleri: Türkçe, Müslümanlık, Hristiyan, Sünni vb.
7. Yapı, anıt vb. isimleri: Topkapı Sarayı, Bilge Kağan Anıtı, Çankaya Köşkü vb.
8. Gök cisimlerinin isimleri: Ay, Güneş, Plüton, Halley Kuynuklu Yıldızı vb.

9. Kitap, dergi, gazete vb. isimleri: Dede Korkut Hikayeleri, Bilim Çocuk vb.

10. Kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge isimleri: medeni Kanun vb.

11. Milli ve dini bayramlar, bayram niteliğindeki gün isimleri: Kurban Bayramı, Ramazan Bayramı, Cumhuriyet Bayramı, Anneler Günü vb.

12. Tarih, çağ, dönem isimleri: Kurtuluş Savaşı, İlk Çağ, Milli Edebiyat Dönemi vb.

Not: 1- Özel isimler daima büyük harfle başlar ve özel isme getirilen çekim ekleri kesme işaretiyle ayrılır. **Örnek:** İzmir'in, Atatürk Bulvarı'ndan...

2- Özel adlara getirilen yapım eki, çoğluk eki ve bunlardan sonra gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmaz. **Örnek:** Elazığlı, Türkçenin, Aliler...

3- Dünya, güneş, ay sözcükleri gezegen anlamındaysa özel isim, bu anlamda değilse cins isim olur.

Örnek: Ay, Dünya'nın çevresinde döner.

Onun dünyada bir eşi yoktur.

4- Aslı cins isim olan bir sözcük cümlede özel isim olabilir.

Örnek: Bahçedeki kaya balyozla parçalandı.

Bugün Kaya sizi sordu.

2-Cins isim (Tür Adı): Çok sayıda bulunan ve ortak özellikleri olan varlıklara cins (tür) denir. Bu varlıkların abjeksi isimler de cins isimdir.

Örnek: Masa, kalem, düşünce, özgürlük, su, gökyüzü, şanta, ev, bebek...

B. Varlıkların Sayılarına Göre İsimler

1. Tekil İsim: Aynı türden varlıkların sadece bir tanesini karşılayan isimlerdir.

Örnek: Köpek, yastık, uçak, karnefil, ağaç, asker, insan...

2. Çoğul İsim: Aynı türden olan birden fazla varlığı karşılayan isimlerdir.

Çoğul isimlerin en belirgin özelliği -ler/-lar ekini almasıdır.

Örnek: Köpekler, yastıklar, uçaklar, karnefiller, ağaçlar, askerler, insanlar...

3. Topluluk İsmi: Çoğul eki almadığı halde çoğul anlamı taşıyan, birden çok varlıktan oluşan ve bir bütünü ifade eden isimlerdir.

Örnek: Orman, alay, bölük, takım, grup, halk, millet, deste, düzine, demet...

Not: Bazı isimler tekil olduğu halde mecaz yoluyla topluluk ismi olarak kullanılabilir.

Örnek: Sınıf iyice temizlendi. Tekil isim

Sınıf bugün aşı oldu. Topluluk ismi

C. Varlıkların Oluşlarına Göre İsimler

Göz
(Görme)

Deri
(Dokunma)

Kulak
(İşitme)

Dil
(Tatma)

Burun
(Koklama)

Bunlardan herhangi biri varsa **SOMUT** isimdir.
Bunlardan ~~biri~~ hiçbiri yoksa **SOYUT** isimdir.

1. Somut isim: Beş duyu organımızdan herhangi biriyle kavrayabildiğimiz isimlerdir. **Örnek:** Kitap, ev, kedi, ağaç, insan, taş, ses, hava, ışık vb.

2. Soyut isim: Duyu organlarımızla algılanamayan, gerçekte madde olarak var olmayıp zihinde karşılığı olan kavram ve nitelikleri karşılayan isimlerdir. **Örnek:** Bağımsızlık, demokrasi, sevgi, özgürlük, öfke, rüya, umut, mutluluk, Allah, şeytan, melek...

Not: Somut olan bir isim mecaz yoluyla soyut anlama gelebilir.
Buna soyutlaştırma (soyutlama) denir.

Örnekler: Attığı taş kafamı yarıdı. **Somut isim**

Sen taş kalpli birisin. **Soyut isim**

Aslanların yüreği yaklaşık bir kilogramdır. **Somut isim**

Bu işi yapmak yürek ister. **Soyut isim**

→ Soyut kavramları anlaşılır duruma getirmek için somut anlamlı sözcüklerden yararlanmaya da somutlaştırma (somutlama) denir. Somutlamalar genellikle kişileştirme ve benzetme yoluyla yapılır ancak cümlelerin içinde mutlaka soyut olan ifade bulunmalıdır.

Örnekler: Felek önce yüzüme güldü, sonra beni ağlattı.

Böldü bölük bölük dert beni.

Düşüncelerime gem vurmalıyım.

Bir kara trendir ölüm.

Ben bir ceviz ağacıym Gülhane Parkı'nda.

Güneş gülümsüyordu bize.

} Kişileştirme vardır sadece. Soyut varlık yok.